Pozwani i Powodowie UUr: Józef Stolnik W. X. Litt: iako Staroſta, Kazimierz, iako Wóyt Xiążęta Czartoryiſcy, UUr: Sciewſki, Franciſzek Salezy Moſzyńſki, i Józef Dobrowolſki; niemniey Szlachetni Chromowicz, Szczucki, i Jaźwińſki, i inni Mieſzczanie Łuccy; tudzież Starozakonni Zydzi, i cały Kahał Miaſta Łucka.

Powodowie i Pozwani Szl: Prezydent, Radcy, i całe Poſpólſtwo Miaſta Łucka, w ſzczególności, Szl: Daſtkiewicz, Medecki, niemniey Urodzeni Officyaliſtowie Skarbu Koronnego.

SPRAWA

O mniemane uciążliwości; niemniey uchylenie Kondemnaty nieprawnie otrzymaney, i inne okoliczności.

Za ogólnym hasłem uciążliwości, iakoby przez Starostów Miastom czynionych, też Miasta przeciwko Starostom rozpoczęły Processa, między któremi i Łuck, tak przeciwko Xięciu Staroście, o mniemane uciążliwości; iako też Ur: Wóytowi, dysputuiąc naturę Wóytostwa, i z niego wypływaiące nadania, uformował Sprawę.

Mylnie uczynione zarzuty, od których iaśno wymawia Lustracya 1765. Xcia Starostę Łuckiego, iż nie on, lecz te przyczyny, które są w tey Lustracyi wymienione, *Nro* 1. *fol:* 26. §. 1. Miastu Łuckowi do tego stanu, w którym się znayduie, były okazyą.

Oprócz Zydów, i iednego Mieszczanina, o którym taż Lustracya wspomina *fol:* 27. §. 2. *i fol:* 39. §. *Nro* 1. więcey Gruntu w Mieście Łucku; a zatym Juryzdykcyi do Xięcia Starosty nie masz należącego, dla uzurpacyi teyże Juryzdykcyi i własności Gruntów przez rózne osoby posiadanych, i te przyczyny są nayistotnieyszym dowodem temuż Miastu trudnego powstania.

Zażalenia swoie i uciążliwości ogólnie Miasto w obszernym Druku podało do Sądu J. K. Mci, i te w dwoch obięło Kategoryach, które dla łatwieyszego poięcia, w odpowiedzi na szczególne się dzielą, a między niemi iest naypierwsza.

Kategorya Komportacyi żądaney przez Miasto, iakoby mu zabranych Przywileiów przez Xięcia Starostę; w którey oprócz domniemania się ztąd: że ieden Patron przy Sprawie Roku 1762. w Sądach Królewskich, tak od Ur: Xcia Ssty przeszłego, iako i Miasta stawał; a zatym po Sprawie Xiąże Ssta, Miasta Przywileie i Papiery odebrał, innego nie przynosi dowodu.

Mylne wszakże to iest mniemanie, bo Miasto szczyci się naypierwszym Przywileiem R. 1497. byłość tego u Xcia Ssty wmawiać nie może, ponieważ Extrakt w Kategoryi Wóytostwa położony *Nro 1mo.* świadczy: iż Szl: Chromowicz i Dastkiewicz teraźnieyszey Sprawy Dowódca naywiększy, podawał dziś Panuiącemu Przywileie do Konfirmacyi, tęż Konfirmacyą w Grodzie Łuckim 1790. oblatował; a zatym te Przywileie, iako w R. 1775. konfirmowane ma Miasto, i domniemanie się z zaboru 1762., iakoby nastąpionego, upada.

Ma zaś Xiąże Wóytostwa Łuckiego Dziedzic, wspólne z Miastem Przywileie, lecz iako onemuż do Dziedzictwa służące, nie może oddawać Miastu.

Wszakże Xiąże Starosta, iako odpowiedziami upewnił Miasto, iż, ieżeli się co znaydzie w iego Archivum ściągaiące się do Miasta, to wszystko odda, co i teraz potwierdza, gdy Archivum ułożonym zostanie, a w nim znaleziono będzie cóżkolwiek Miasta Dokumentów, te wszystkie pod Przysięgą swego Archiwisty, zleci powrócić.

Kategorya Juryzdykcyi, która dzieli się na dwie, Starościńską i Wóytowską.

O Starościńskiey na przyszłość zatrudniać się Sąd Królewski nie będzie, ani tey Xże Ssta uporczywie utrzymywać chciał, która, gdyby Prawem Seymu trwaiącego, inaczey nie była rozrządzoną, Xiąże Ssta miał pewną w Sądzie Królewskim determinacyą, zrzeczenia się iey; a że ta Juryzdykcya Miasta swóy fundament ma na Prawie ugruntowany, dowodzi to iasno Konstytucya 1768. §. w słowach: == *A nayprzód dawne Prawa tyczące się porządku i Juryzdykcyi w całości i istocie swoiey zachowuiąc, postanawiamy: aby Mieszczanie przed swym Magistratem, a potym, tak Mieszczanie, iako i Magistrat in Civilibus przed Starostą, (salvâ Appellatione do Sądów Naszych Assessorskich) odpowiedali.*

Z powodu więc tego Prawa przeszłą Juryzdykcyą Starościńską wzmacniaiącego, upada zarzut przez Miasto czyniony, iakoby nienależycie sprawowaney tey Juryzdykcyi; a przeto tym sposobem odchodzi zarzut dawniey sprawowaney Juryzdykcyi, którą iuż Prawo udeterminowało.

A co się tyczy Juryzdykcyi Wóytowskiey, ta, iako od Starościńskiey oddzielna, osobno w Kategoryi Wóytostwa usprawiedliwioną zostanie.

Kategorya Propinacyi, świadczy to Dekret Sądu Królewskiego 1762. zaszły, *Nro 2do.* i Lustracya 1765. *Nro 1mo.* iż tę Propinacyą zaięli Duchowni Swieccy i Zakonni, i innego Stanu Ludzie, pod tytułem Jurydyk posiadanych. Ci z nabycia Prawa do Gruntów i Placów Mieyskich, wszystkie wolności Mieszczanom przyzwoite, przywłaszczyli sobie, szynkowali, i dotąd szynkuią, chociaż Prawa publiczne, i Dekret ostatni 1762. tego im broniły.

I lubo Miasto względem Starosty chce uzurpować Propinacyą cum Jure exclusivô, tego żadnym nie dowodzi Prawem.

Jeże-

Jeżeli Miasto to Starosty wyłączenie chce mieć z Prawa szczególnego, to iest: Lustracyi, nie znaydzie w nich zabronienia tey Propinacyi Staroście, ani nawzaiem sobie nie tylko temi Lustracyami, lecz, ani Przywileiami, któremi się zaszczyca pozwoloney; albowiem tak w Lustracyach iako i Przywileiach o wyrobku Piwa i Wódki, żadney nie masz wzmianki, ani tego ciągnąć można z ogólnego Przywileiu nadania Prawa Magdeburskiego, bo to nie ściąga się do Propinacyi; tylko do ustanowienia Magistratów, Cechów, Handlów, i innych Mieszczańskich wolności, nie zaś Karczmarskich użytków.

Wyrobek Trunków szczególnie tylko służył Wóytowi, i służyć powinien, za świadectwem Przywileiu R. 1501. którego są słowa ⟹ *Jnsuper eidem Advocato* & *suis Successoribus tres tabernas cum Braxatoriis ab omni exactione liberas damus & assignamus, quam exactionem Advocatus pro se convertere poterit:* ═ Jasny tego Przywileiu wyraz oddaiąc trzy Karczmy Wóytowi, dodaie zaraz i Browary.

Wszystkie wyższe i niższe Przywileie Wóytowi i Miastu służące, nie mniey Lustracye o Browarach, Gorzelniach Mieyskich, żadney nie maią wzmianki; a zatym wyrobek Piwa i Wódki nie iest Mieszczanom pozwolony, temi samemi dowodzi się Przywileiami i Lustracyami, w których o wyrobku żadney nie masz wzmianki, sam tylko Szynk iest umieszczony, co wcale rzecz odmienną znaczy, czytać w Przywileiu 1501. w słowach: ═ *Committimus sibi Advocato & suis Successoribus omnes & singulos quorumcunque potuum Pincernas ut inter eos unas habeatur mensura:* ═ w Przywileiu 1552. Karczem i wolney Propinacyi w Mieście i na wszystkie Strony w rozległość poł mili w około Miasta, że nikt mieć nie może tylko sami Mieszczanie Łuccy. ═ Lustracya także, a osobliwie 1663. o wyrobku nie nadmienia, tylko o Szynku w słowach, ═ *Kapszczyzna, którą zdawna na Zamek wybieraią z każdego Domu Szynkowego.*

Z tey Lustracyi dwoiaka wiadomość: pierwsza, że tylko Szynk wolny Mieszczanom, bo od Szynku Kapszczyzna, nie od wyrobku; druga że mylnie Strona tłomaczy Kapszczyznę od wyrobku Wodki, czyniąc iey derywacyą od Kapania, to pomylenie się obiaśnia Lustracya, iż ta Danina nie od wyrobku, lecz od Szynku.

Zaprzeczenie wolney Propinacyi Staroście iest uporne, nie zgadza się z Lustracyami i Dekretem. Lustracye bowiem 1616. Fol: 22. i 1629. fol: 3. u Strony, a osobliwie 1663. fol: 32. o Propinacyi Wodki iasny dowód czyni; osobny Prowent z Kapszczyzny, a osobny z Szynku Starościńskiego wyciągaiące, te zaś Lustracye Prawem naygruntownieyszym są dla Starostów, iako pomimo wyższych Konstytucyi, Konstytucya 1776. Titt: Miasto Korczyn. ═ Prowenta Starostom według Lustracyi zabeśpieczyła.

Za któremi Prawami idąc Sąd Assessorski, i do nich się stosuiąc, ieszcze przed tą Lustracyą, bo Roku 1762. nastąpionym Dekretem, Propinacyą Wodki mieć Starostę przyznał, w Kategoryi 90. w słowach. ═ *Et si hæc Sententia Commissorialis non modo in tuitionem Proventus Capitaneatus, qui etiam propinationem ejusdem Cremati, prout Lustratio Anni* 1663. (są i wyższe iako 1616. 1629.) *edocet, & ex hoc proventu Quarta constituta habet.*

O teyże samey Propinacyi 1765. mówi Lustracya, i tey nie zamanifestowało Miasto, ani przeciwko oney prawnie czyniło; a z tego powodu, i oczewistego Prawa, wolność Propinacyi Staroscie należney dowodzącego, niesłusznie Miasto pod wątpliwość poddać usiłuie;

Przeto na fundamencie tych, U. Starosta zachować siebie, i następców Starostów przy Propinacyi używaney doprasza się.

Gdy ta należność Staroście Prawami służącemi dowiedzioną iest; a zatym upada żądanie Miasta oddania Kalkulacyi, która będąc nie prawnie żądaną, zastanowienia nie zasłużyła, i o którą Miasto nieczyniło, dopiero pierwszy w Roku 1788. wydało Mandat, lecz mylnie, i upornie zaprzeczaiąc Xięciu Staroście tey propinacyi, która w Prawie Starosty i Wóyta sprawowaną była; Więceyby miał Prawa Xiąże Starosta na Lustracyach i Dekrecie 1762. funduiącego się, żądać należney opłaty od Szynków przez Mieszczan sprawowanych, bo ta Lustracyami, pod tytułem: Kapszczyzna iest mu wskazana, a Dekretem 1762. przyznana, do którey Mieszczanie nie tylko za następne, lecz i przeszłe lata są do opłaty obowiązanemi.

Kategorya Gruntòw i Placów.

Rzeczą iest do podziwienia, iż Miasto zaprzecza Staroście, iakoby on żadnego Gruntu i placu nie miał w Łucku. Wniesienie to istotney sprzeciwia się prawdzie i opisowi Lustracyi wyżey wspomnionych, które dowodzą, iż do Prawa Starościńskiego należy Zamek, Przygrodek, Wały, które Zydzi za konsensami zasiedli Starostów, Rybaków, którzy swoie mieli Place, tudzież Sianożęć na Uroczysku Gliniec, czytać Lustracye 1616. i 1629. też same Lustracye 1616. *fol:* 24. i 1629. *fol:* 6. Należność z Domów iako na Placach Starościńskich będących opisały, co i Lustracye 1765. i 1789. obeymuią.

W takiey więc oczewistości, żądaniem iest Xcia Starosty: odrzuciwszy Miasta zarzut, iako nie istotny Starostwo przy Gruntach i Placach tych, które dotąd tak w Prawie Starościńskim, iako i Czyaszowników posiada, oraz z nich daninie, zachować.

Kategorya danin od Cechów, w którey Miasto chce uwolnienia od tey opłaty na mocy Przywileiów.

W Przywileiach namienionych żadney wzmianki niemasz o Cechach, aby były, a zatym o opłacie onych, lub wolności dla nich bydź nie mogło postanowienie; lecz zaludniaiące się z czasem Miasto, utworzyło Cechy, o których w Lustracyach iest wzmianka, i Przywileiach ich, lecz te Przywileie nie wspieraią dowodu, ani uchylaią Lustracyi Prawem wzmocnionych. W Lustracyach 1616. fol: 24. 1629. fol: 5. 1663. fol: 32. 1765. fol: 24. ta należność obięta, więc Starosta miał Prawo i ma utrzymywać te opłaty, iako Skarbowi Publicznemu należące się, a zatym przy tey opłacie zachować doprasza się.

Kategorye opłacania się od Handlów, Elekcyą Urzędników, kalkulacyą z Prowentów, te Kategorye iako są do Prawa Wóytowskiego należące; a przeto przy Kategoryi Wóytostwa odpowiedź na nie umieszczoną będzie.

Kategorya Mostów. Nie zaprzecza Xże Starosta należności Mostòw Miastu, i do tych żadnego Prawa mieć niechce.

Zaszczyca się Miasto Konstytucyą, którą pozwolony Most: tego oprocz w Konstytucyi napisanego, podobno nigdy na Styrze i Styrcu Rzekach nie było; pod pozwolenie zaś Mostu nie można podciągać Przewozu, albowiem ten Przewoz iak w pierwszą po wcieleniu Ziemi Wołyńskiey do Korony obiętym został do Prowentów Starościń-

skich

skich Lustracyą, o ktòrey następna Lustracya namienia 1616. fol: 23. tak z tąż samą Lustracyą i następnemi 1629. fol: 4. 1663. fol: 32. 1765. fol: 23. & fol: 36. i ostatnia 1789. tak do momentu tego w Possessyi Starostów zostaie, bez naymnieyszey od Miasta Kontrowersyi, którey nie mogło czynić, iako o rzecz do siebie nie należącą.

Ma ieden Most Miasto na Rzece Głuscu, do którego Xiąże Starosta żadnego nie rości Prawa, i zaprzecza to, aby Prowent z niego odbierał, ponieważ oprócz drew dla Zołnierzy Starościńskich, do Kurdygardy od wożących Drzewo po iednym kawałku żadney nigdy nie brał opłaty.

A gdy z mocy Lustracyi wszystkich ten Przewoz do Prowentów Starostwa, a zatym do Kwarty należy, dla tego przy Possessyi iego Starostów Łuckich zachować, a Miasto o ten Przewoz i użytki z niego pochodzące, nie należycie czynić uznać, Xiąże Starósta doprasza się.

Kategorya Czopowego.

Z tey dopiero Kategoryi wydaie się cały początek Sprawy, którą Miasto dopiero w tym Roku 1788. Dnia 22. Grudnia o mniemane uciążliwości przeciwko Xciu Staroście uformowało, iako widzieć się daie na karcie 31. Summaryuszu Strony; z tey oraz Kategoryi poznać Obrońców Miasta Szlachetnych Dastkiewicza, Magierowskiego, i Piotrowicza, tudzież ich Plenipotenta Medeckiego, całości niby Praw mieyskich dochodzącego, z iakim oni dla dobra mieyskiego przywiązaniem i o pomnożenie Dochodów iego starali się, rzecz następuiąca wyiaśnia.

W Roku 1788. nastąpiła Licytacya Czopowego w mieście Łucku, które Czopowe niby na ogólność Miasta zalicytowanym zostało, lecz skutek inaczey pokazał. Pomienieni Dastkiewicz Magierowski, Piotrowicz, i Medecki, Ci to Obrońcy Praw mieyskich, a sami tylko rząd Miasta sobie przywłaszczaiący, na uszkodzenie Dochodów mieyskich zrobili Kontrakt niby z Pospólstwem (o czym Pospólstwo nie wiedziało) subarędowania tego Czopowego; i nad Summę w Skarbie Rzpltey zalicytowaną, ofiarowali Miastu zysku 300. Zł: po skończonym Kontrakcie

Mieszczanie nie interessowani, dowiedziawszy się o tey zmowie, donieśli o tey czynności Xciu Staroście; ten rozważywszy, iż to zalicytowanie niestało się dla pomnożenia dochodu ogólnego mieyskiego, ale na partykularny trzech Osób użytek; ofiarował zaraz Mieszczanom nad Summę do Skarbu opłacać się mianą, osobnego dla Miasta zysku 6000. Zł: Polskich na lat trzy, ieżeliby mu Kontrakt ustępny tey Licytacyi dali.

Mieszczanie z chęcią przyięli ofiarę, i Kontrakt z Xciem Starostą uczynili. Obrońcy niby Dobra mieyskiego, tą czynnością obrażeni, iż od zysku oddalonemi zostali; od tego dopiero momentu pokażać się chcieli dobremi Obywatelami, i swobody mieyskie windykuiącemi, przez zaczęcie Sprawy. Rzecz tę następuiące obiaśniaią Dokumenta.

1788. 2. Czerwca Kontrakt Kommissyi Skarbowey trzechletniey Arędy Czopowego dla Miasta Łucka za Summę 7005. Zł: *Litt: A.*

Tegoż 20. Czerwca Kontrakt subarędowania Czopowego niby przez Miasto Szlachetnemu UU. Dastkiewiczowi, z obowiązkiem Summy, 7005. Zł: do Skarbu wypłacania, a osobno dla Miasta zysku za trzy lata 300. Zł: po skończonym Kontrakcie wyliczenia. *Litt B.*

1788, 22. Augusti w Grodzie Łuckim Mieszczanie Łuccy przeciwko Szlachetnemu Dastkiewiczowi, Protrowiczowi, i Magierowskiemu o bezprawne wymożenie Kontraktu Czopowego od niektórych Mieszczan, bez wiadomości Pospólstwa, oraz o nieważność onego manifestuią się. *Litt: C.*

❧ ◎ ❧

Eodem 23. ejusdem w Łucku między Mieszczanami Łuckiemi, Jmieniem Miasta czyniącemi a U. Xięciem Starostą, Tranzakcya, którą ciż Mieszczanie Kontraktu Czopowego za Summę Złł: 6000. temuż U. Xięciu Staroście na trzy lata ustępuią, którey w Grodzie Łuckim Dnia Miesiąca i Roku tychże *Oblata Litt: D.*

Eodem 1. Pazdziernika na Memoryał U. Xcia Starosty Kommissyi Rzpltey Skarbowey Kor: Rezolucya, nakazuiąca Exaktorowi, iżby kwity z należytości Czopowego z mocy poprzedniczey Tranzakcyi, na tegoż U. Xięcia Starostę od wyiścia Kontraktu wydawane były. *Litt: E.*

Eodem sub Actu Kwit z opłaconego przez Miasto Czopowego i szeleżnego. *Litt: F.*

Eodem 17. 7bris w Łucku Mieszczan imieniem całego Miasta czyniących Deklaracya, iż kwit powyższy iako z opłaconego Czopowego, i Szeleżnego nie przez miasto, ale przez U. Xcia Starostę, temuż U. Xięciu Staroście służyć ma. *Którego w Grodzie Warszawskim 29. Januarij 1789. Oblata. Litt: G.*

Eodem 9. 7bris w Grodzie Łuckim Mieszczanie Łuccy przeciwko Dastkiewiczowi, Piotrowiczowi, i Magierowskiemu, przy ponowieniu poprzedniczego Manifestu, o bezprawne wymożenie Kontraktu Czopowego; i inne okoliczności manifestuią się. *Litt: H.*

Eodem 23. 8bris Tamże z strony Mieszczan Łuckich, po tychże Dastkiewicza, Piotrowicza, i Magierowskiego, o uchylenie Kontraktu przez nich od niektórych Mieszczan wymożonego, o utwierdzenie Tranzakcyi Dnia 23. Augusti Roku tego zawartey, i o kary za zarzuty i Sławy czernienie, tudzież inne okoliczności na Sądy Kommisyi Skarbu Koronnego wydanego Pozwu Relacya. *Litt: I.*

Eodem 31. 8bris Tamże U. Sciewski Namieśnik Starościński, swym i U. Xcia Sty Jmieniem przeciwko tymże, o bezprawne siebie przy kontrakcie Czopowego utrzymywanie, Lochów pieczętowanie, i inne okoliczności manifestuie się. *Litt: K.*

Eodem sub Actu Tamże z strony Mieszczan Łuckich, przeciwko tymże o różne uciemiężenia powyższey Komplanacyi na rzecz Ur: Starosty z kondycyą, iżby Jm Summa podług teyże Tranzakcyi do rąk wypłaconą była, podpisać ofiarowanie; a zatym prywatnych zysków z publicznego dochodu zyskiwać chcenie; i inne okoliczności uczyniony manifest. *Litt: L*

Jest więc iasny wywód umysłów tych Obrońców, Którzy niebyliby zaczynali ogólney Sprawy, i na iey wydatki szczególnych Mieszczan do składki przymuszali, gdyby Jch własny Jnteress, a na wywarcie zemsty przeciwko Xciu Staroście niebył powodem; Wyiaśniony Dokumentami zarzut, nie tylko z istoty swoiey pokazuie się bydź nikczemny; ale nad to: iuż przez upłynienie Kontraktu czasem umorzony, w którym wszelako Xże Starosta żąda, aby Sąd J. K. M. czynność Obywatelów na Dobro i pożytek Miasta nastąpioną, pochwalił, zaś ubarwionych Obrońców napomniał, żeby Ci Miastu, w którym swoie maią obeyście, wiernieyszemi, i przychylnieyszemi byli.

Z tey zaraz Kategoryi nayistotnieyszy i nayiawnieyszy dowód, iż Mieszczanie byli w używaniu Propinacyi, gdy od niey pochodzący podatek Czopowego licytowali.

Kategorya o Kapszczyznę Którą Miasto Xięciu Staroście chce zaprzeczyć, niewiadomego tylko Prawa i zwyczaiu na Lustracyach ugruntowanego, Miasta rozumowanie w tey Kategoryi zastanowić może, lecz kto z uwagą nad brzmieniem Prawa ustanowionego o Czopowym na Skarb publiczny postanowionego, zastanowi się, weźmie oraz wiadomość z Dekretów Sądów J. K. M. tudzież Lustracyi innych Miast, łatwo przeświadczonym zostanie: że co innego iest dani-

na

na dla Starosty, a co innego Czopowe, które nie zniosło tey Daniny Starostom należącey się; i tak Konstytucya 1765. Czopowe naznaczyła, a Konstytucya 1766. titt: = Warunek/Korczyna = Starostom Prowenta według Lustracyi ubeśpieczyła, w Lustracyach Kapszczyzna dla Starosty udeterminowana, na Czopowe iako innego rodzaju Podatek, przenoszoną bydź nie może a zatym Xiążę Starosta ma Prawo i przy nim zachować się doprasza.

Kategorya Facti w którey Miasto żąda Kommissyi, gdy ta Kategorya nie iest przez Miasto w informacyi wyszczególniona, iakie factum czyli na Dokumentach lub Jnkwizycyach chce go gruntować, dla tego z swoiey strony Xiążę Starosta nie zaprzecza temu żądaniu, w opisie iednak wyszczególnionym, aby reguła nastąpiła i wprzód onemuż kommunikowaną została.

Kategorya Wóytostwa.

Zadaleko Miasto posuneło się, i nie należycie spór czyni o Naturę Dziedzictwa i własności tego Wóytostwa nie maiąc do niego żadnego Prawa, ani przyzwoitości czynienia. Aby zaś ta kwestya raz nazawsze uspokoioną została, nie Miastu, iako nieprzyzwoitemu Powodowi, lecz przybranym od niego Współ-Powodom UU. Officyalistom Skarbu Koronnego, co do Dziedzictwa, odpowiada się, a na dalsze zarzuty przez Miasto względem Prerogatyw i Dochodów czynione, szczególna da się odpowiedz.

Ten tylko o Dziedzictwo Wóytostwa Łuckiego wszczynać spór, i tego Dziedzictwa zaprzeczanie mógłby czynić, kto Prawa mocy niezna, lub mu posłusznym bydź niechce, albo o Dowodach Dziedzictwo tego Wóytowstwa wspieraiących nie wie, a te są.

1497. Fra 6. post Festum S. Jacobi in Castris Campestribus circa Zasław Alexandra Króla Przywiley, którym Miastu Łuckowi Jus Theutonicum nadane, zaś Wóytostwo postanowione i nadane Dwiema Karczmami wolnemi, tudzież Juryzdykcyą Wóytowską z wolnością obierania w połowie Radców, oraz miara Zboża i Miodu iest do tegoż Wóytowstwa nadana *Nro*: 1*mo*.

1501. Fra 3. post Dcam Ramis Palmarum w Wilnie tegoż Alexandra Króla Przywiley Szllmu Janowi Sygnatorowi dany, którym Wóytostwo w Mieście Łucku z mocą sądzenia podług Prawa Magdeburskiego Spraw kryminalnych, i kapitalnych *tak małych iako i wielkich wszystkich* Mieszczan i przedmieszczan temuż Sygnatorowi i Jego Sukcessorom dziedzicznie nadane, tudzież trzy Karczmy z Browarami wolne, kupnica czyli Woskoboyna Łaźnia, Młyn na Rzece Styrze czyli na Łąkach, pola Karaimskie zwane, teyże Rzece przyległe, Miara czyli kłoda wszystkich zboż i osobna miara miodu, Dom żydowski nazwany Jeloniowski przy Domie Sokulskiego stoiący, Wieś Stawrów pod Kluczem Łuckim będąca. Jatka Rzeźnicza, Sklep do Towarów, trzy Jarmarki, oprócz których żadnemu z Kupców bez zezwolenia Wóyta nie wolno Kupiectwa prowadzić, z wonlnością obrania połowy Radców i odebrania od nich Rok, rocznie kalkulacyi, są nadane, *którego przez Zygmunta* 1507. *Jpso Die SS. Jnnocentium w Mielcuchu konfirmacya a w Gro: Łuckim Die* 5. *Marca* 1790. *Oblata Nro* 2.

1548. 23. Januarij w Piotrkowie Przywiley Zygmunta Augusta potwierdzaiący Przedaż Królowy Bony Wóytowstwa Łuckiego, Jwanowi Jackiewiczowi bardzo-bogatemu z dawnieyszemi nadaniami i Przywileiami temuż Wóytowstwu służącemi. *Nro* 3.

Tegoż 26. Febr: w Piotrkowie Kwit Królowy Bony z Summy za Wóytowstwo Łuckie Bardzo-bogatemu dany *Nro* 4.

B2 1578.

1578. 29. Grudnia Wasil Bardzo-bogatowicz Krasiński Alexandrowi Żurawnickiemu Staroście Łuckiemu i Jego Potomkom Wóytowstwo Łuckie za Dwadzieścia Tysięcy Kóp groszy Litt: przedaie. *Nro* 5.

1664. 16. Junii w Łucku Wacław Żądło Dombroski i Regina z Zachorowa Małżonkowie, Część czwartą Dóbr Wóytowstwa Łuckiego Dziedzicznego i Prowentów z Jurydyki Sądów Wóytowskich, tudzież trzeciey miary z Młyna Holeszowskiego, i wszelkich innych prowentow prawem Sukcessyi po Ur: Andrzeiu Zachorowskim, Wóycie Dziedzicznym Łuckim Oycu, na siebie przypadłą, UU. Macieiowi i Katarzynie z Zachorowa Rohozinskim małł: pod szkodami Ziemskiemi, na wieczność przedaią, *którey przedaży Die* 17. *Junij* 1664. *w Aktt: Grodz: Łuckich przyznanie Nro* 6.

1676. 27. Maia Tamże Regina z Zachorowa Dąbrowska Część Wóytowstwa Łuckiego z przychodami Sądu, Dworu, Komor, Juryzdykcyi tudzież Miarką, gruntami, polami, i sianożęciami, Prawem Sukcessyi po Katarzynie Zachorowskiey Siostrze rodzoney na siebie spadłą, Ur: Teodorowi Necewiczowi pod szkodami Ziemskiemi na wieczność przedaie, którey Die 28. Maia Ru. tegoż 1676. Tamże przyznanie *Nro.* 7.

Eodem sub Actu Tamże Zuzanna z Rohozińskich Wolska, i Prudencyanna równie z Rohozińskich, Krzysztofska, w przyzwoitey assystencyi połowę czwartey części Wóytowstwa Łuckiego, Dworu, i przy nim Komor z pożytkami Jurydyki Wóytowskiey, oraz trzecią miarę w Młynie, z wszelkiemi pożytkami, Prawem Sukcessyi po Andrzeiu Rohozińskim, Stryiu ich na siebie spadłą, pod szkodami Ziemskiemi na wieczność przedaią, którey eodem sub Actu tamże przyznanie *Nro* 8.

Eodem 25. 7bris Tamze Stanisław Łaskowski i Katarzyna Dołgierdówna, niegdy Sł: Dołgierda i Alexandry z Zachorowskich Córka Ur: Krzysztofowi Kordyszowi i Potomkom iego, Części swoie Dziedziczne Wóytostwa Łuckiego, z wszelkiemi attynencyami, na wieczność, pod szkodami Ziemskiemi, przedaią, *którey w Grodzie Łuckim pod tąż datą przyznanie Nro.* 9.

Eodem 28. 7bris Tamże Jan Pruszyński i Appolonia Dolgierdowna Małł: Część dziedziczną Wóytowstwa Łuckiego cum omnibus attinentijs temuż Krzysztofowi Kordyszowi na wieczność pod szkodami Ziemskiemi sprzedaią *Nro* 10.

Eodem 13. 8bris w Łucku Marek Axak swym i Ur: Alexandry Corki niegdy Wacława Dąbrowskiego z Ur: Reginy Zachorowskiey spłodzoney, Małżonki swey imieniem Część Dziedziczną w Wóytowstwie Łuckim tak w Mieście Łucku iako i gdzie indziey leżącą, cum attinenentijs Ur: Krzysztofowi Kordyszowi na wieczność pod szkodami Ziemskiemi przedaie, którey w Grodzie Łuckim Die 2. 9bris 1676. przyznanie *Nro.* 11.

1677. 20. Xbris w Gdańsku przez Jana Krola na prozbę Ur: Krzysztofa Kordysza i całego Miasta Łucka dany Przywiley z potwierdzeniem początkowego Przywileiu Króla Alexandra przez Zygmunta następnie potwierdzonego i z zachowaniem tegoż Ur: Kordysza i Sukcessorów iego przy Prawach i Possessyi tegoż Wóytwostwa *Nro.* 12.

1683. 28. Maia w Łucku Mikołay Drewnowski niegdy Stefana Drewnowskiego i Anny niegdy Macieia Zachorowskiego Córki Małł: spłodzony Syn Krzysztofowi Kordyszowi część swoią Dziedziczną Wóytowstwa Łuckiego na siebie Prawem Sukcessyi spadłą cum attinentijs sprzedaie, którey sprzedaży pod tymże Aktem w Grodzie Łuckim przyznanie *Nro* 13.

1685. 16. Januarij Tamże Helena Naiewiczowna 1mi Zachorowska, 2di voti Suchodolska, niegdy zas Teodora Naiewicza Corka, Czwartą część Wóytowstwa Łuckiego z wszystkiemi tey części Sądów, Dworu, Komor, i innych przynależytości dochodami, i Juryzdykcyą

iako

❧ ✿ ❧

iako też z połowicą Czwartey części, trzeciey miary Młyna Honoskiego z pożytkami, gruntami, podług Przywileiów należącemi, Prawem Successyi na siebie przypadłą, U. Michałowi Kordyszowi na wieczność pod szkodami Ziem: sprzedaie, którey Przedaży pod tymże Aktem w Grodzie Łuckim przyznanie. *Nro* 14.

1787. 6. Maia Tamże Piotr Jenkiewicz Drewnowski niegdy Stefana Drewnowskiego z Anną Zachorowską spłodzony Syn, Apolonia Dowgierdowna Janowa Pruszyńska i Ewa Dowgierdowna, Kazmierzowa Pruszyńska Siostry rodzone, w przyzwoitey z Prawa Assystencyi, Części Woytowstwa Łuckiego cum attinentiis, Michałowi Hieronimowi Kordyszowi na wieczność pod szkodami Ziemskiemi przedaią, którey w Grodzie Łuckim Dnia 7. Maia 1687. przyznanie *Nro*: 15.

1720. 19. Januarij Tamże między U. Antonim Kordyszem z iedney a U. Franciszkiem Klitynskim z drugiey strony o Woytowstwo Łuckie z wszelkiemi przyległościami, prowentami, gruntami, placami z dawien dawna do tegoż Woytowstwa należącemi w Przywileiach wyrażonemi zawarty Kontrakt przedaży, którego w Grodzie Łuckim pod tymże Aktem *Oblata Nro*: 16.

Eodem sub Actu Antoni Kordysz Dobra swoie to iest, Woytowstwo Łuckie z wszystkiemi do tegoż Woytowstwa gruntami, Placami, Dworami, Browarami, Łazniami, dochodami, i wszystkiemi użytkami w Przywileiach wyrażonemi, U. Franciszkowi Jgnacemu Kilińskiemu, na wieczność sprzedaie, którey przedaży pod tymże Aktem w Grodzie Łuckim przyznanie. *Nro*: 17.

Eodem 22. Januarij Tamże między U. Michałem Bałabanem z iedney, a Franciszkiem Jgnacym Kilinskim z drugiey strony, o Woytowsto Łuckie z gruntami, Placami, i wszelkiemi przynależytościami w Przywileiach opisanemi, od U. Antoniego Kordysza nabyte, zawarty, przedaży Kontrakt. *Nro*: 18.

Eodem sub Actu Tamże U. Kiliński też Woytowstwo z wszystkiemi gruntami, Placami, Dworami, Browarami, Łazniami, Woskoboynią, dochodami, Polami, rolami, i wszystkiemi przynależytościami, w Przywileiach wyrażonemi, UU. Michałowi i Katarzynie z Kordyszów Bałabanom na wieczność przedaie, którey pod tymże Aktem w Grodzie Łuckim przyznanie. *Nro*: 19.

Eodem 24. Januarij w Grodzie Łuckim U. Michał Bałaban do tegoż Woytowstwa z mocy poprzedniczych Tranzakcyi Jntromittuie się. *Nro*: 20.

Eodem 3. Lutego w Krzemieńcu Helena Kilińska Franciszka Kilińskiego małł: w Assystencyi tegoż męża powyższe Tranzakcye na U. Bałabana zeznane potwierdza, którego w Grodzie Krzemienieckim pod tymże Aktem przyznanie. *Nro*: 21.

1754. 29. Maia w Lublinie między U. Rożą z Suchorskich Piaskowską niegdy Władysława Junoszy Piaskowskiego pozostałą wdową swym, i Sukcessorów Jmieniem z iedney, a U. Stanisławem Kostką Czartoryiskim Starostą Łuckim z drugiey strony o Woytowstwo Łuckie Dziedziczne z Browarami, Młynami, Woskoboynią, Łaznią, Jatkami rzeźniczemi, Jarmarkami, stanowieniem miar, rolami, polami, Juryzdykcyą sądową, i wszelkiemi dochodami, i przynależytościami za Summę Złł: 18000. sub omnis terrestribus zawarty resignationis Kontrakt. *Którego w Akttach Trybunalskich Lubelskich Feria 4. post Dcam Exaudi 1754. Roboracya. Nro*: 22.

1755. 22. Aprilis w Łucku Katarzyna z Kordyszow Bałabanowa, niegdy Michała Bałabana małł: pozostała Wdowa Matka, Adam Antoni Bałaban Syn, Woytostwo Łuckie z przyległościami w Przywileiach opisanemi, U. Roży Piaskowskiey na wieczność przedaią, którey przedaży pod tymże Aktem w Grodzie Łuckim pod tymże Aktem przyznanie. *Nro*: 22.

Eodem sub Acta tamże Ciż sami U. Piaskowską z Summy za szacunek tegoż Wóytowstwa umówioney kwituią, którego w Grodzie Łuckim pod tymże Aktem przyznanie. *Nro:* 23.

Eodem sub Actu tamże U. Roża z Suchorskich Piaskowska, niegdy Władysława Piaskowskiego Małżonka pozostała Wdowa Wóytowstwo Łuckie z przyległościami U. Jozefowi Czartoryiskiemu Łowczycowi Kor: na wieczność przedaie, którey przedaży Aktem w Grodzie Łuckim przyznanie. *Nro:* 24.

Eodem sub Actu w Łucku U. Roża Piaskowska U. Czartoryiskiego Łowczego W. K. Starostę Łuckiego z Summy 18000. Kontrakttem Resignationis umówioney kwituie, którego w Grodzie Łuckim pod tymże Aktem przyznanie. *Nro:* 25.

Eodem 26. Kwietnia w Grodzie Łuckim U. Jozef Xże Czartoryiski Star: Radoszycki z mocy Kontraktu Resignationis między Stanisławem Czartoryiskim Łowczym W. K. a U. Piaskowską zawartego, tudzież na fundamencie Donacyi pro re sui zeznaney do Wóytowstwa Łuckiego cum Attinentiis iakoto: z Placami, pustemi, i zabudowaniem Woskoboynią, Juryzdykcyą sądową, Domami &c: nemine impugnante intromittuie się. *Nro:* 26.

1762. 26. 9bris w Sądach Assessorskich Kor: między Miastem Łuckiem a UU. Starostą, Wóytem, i innemi Dekret, którym Wóyt przy Propinacyi, Prawach, i wszystkich wolnościach zachowany. Czytać Dekret w Kategoryi 91. *Nro:* 2do.

1766. Dnia 17. Lipca w Łucku Xże Jozef Czartoryiski Wóytowstwa Łuckiego Xciu Kazimierzowi Czartoryiskiemu Bratu swoiemu ustępuie, którego ustąpienia w Grodzie Łuckim tegoż Roku Dnia 18. Lipca przyznanie. *Nro:* 27.

Zacząwszy więc od Roku 1501. pierwszego sprzedania Prawem Dziedzicznym Wóytowstwa Łuckiego, ciągle dowodzą Tranzakcye aż do dzisieyszego U. Xcia Kazimierza Czartoryiskiego, niewątpliwe Dziedzictwo, toż Dziedzictwo i Tranzakcye, wspieraią Prawa następuiące.

1569. Vol: 2. titt: o Ziemi Wołyńskiey fol: 755. §6. w słowach. *Ktemu znayduiemy, i osobliwie to waruiemy, iż Panowie Rady Nasze, Duchowne i Swieckie, Xiążęta, Panowie, Szlachta wszystka i każdy zosobna Obywatele przerzeczoney Ziemi Wołyńskiey to iest Wdztwa Wołyń: i Bracław: któregożkolwiek Stanu dostoieństwa i porządku by byli, nie będą ani są powinni podledź exekcuyi, począwszy od wszystkich Przodków Naszych Królów Polskich W. Xiążąt Lit: przed Alexandrem będących, iako też i Statutowi Alexandra Króla Polskiego i W. Xcia Lit: Stryia Naszego pod Datą w Piotrkowie na Seymie walnym we szrodę przed Niedzielą srzodopostną Roku* 1504. *uczynionemu około obyczaiu zapisywania Dóbr Królewskich i innych Statutów i ustaw czasu tegoż Alexandra i Zygmunta przezacney pamięci Oyca Naszego Królów Polskich, także i za czasu Naszego około exekucyi tego Statutu w Piorkowie, w Warszawie i w Lublinie do tych czasów uczynionych. I będziemy ie zachowywać, tak iak zachowywamy wedle opisania Przywileiów tak od Nas samych, iako i od Przodków Naszych Królów Polskich i W. X. Lit: pód pieczęcią Naszą Kor: albo W. X. Litt: im nadanych i potwierdzonych.* Item fol: 758. § 10. w Słowach; *A tym wszystkim wyżey napisanym rzeczom, Artykułóm, swobodom i wolnościom, które się tu w tym Przywileiu z pozwoleniem wszech Rad Naszych Duchownych i Swieckich i Posłów Ziemskich Koronnych napisały, żadne wynaydywania, żadne Przywileie Ziemskie albo osobne czyiekolwiek, żadne Statuta, ani Konstytucye Seymowe Koronne nie będą nic mogły ani mogą szkodzić, i niczym ubliżać wiecznemi czasy, i owszem my sami one wniwczym nienaruszone pod Przysięgą Naszą Królestwu Polskiemu uczynioną, pilnie strzedź i dzierżyć obiecuiemy i powinni będziemy, i potomki Nasze Króle Polskie; to wszystko także wniwczym nie naruszenie trzymać i przestrzegać tym listem i Przywileiem Naszym obiecuiemy wiecznemi czasy.*

Przy-

Przywiley 1501. nadawczy wiecznością Wóytowstwa Przysięgą Królewską wzmocniony, tąż Konstytucyą i poźnieyszemi utwierdzony, za nim Possessye tymże Prawem aż do ostatniego dziś posiadaiącego Dziedzica czyliż mogą bydź naruszone.

Konstytucya 1598. Vol: 2. fol: 1453. titt: o Pozwach Zadwornych " te Dobra za Królewskie mieć chciała, które in Revisione Literarum za takie są uznane, i na nie Lustracye zaszły, lub zaydą w słowach. *Zabiegaiąc temu, aby ludzie Szlachecczy nie byli pociągani za Dworem o Dobra swe dziedziczne i własne, postanawiamy, że nie ma nikt bydź pozwan, za Dworem iedno ratione Bonorum, któreby były liqvidi Juris Nostri Regii, któreby były uznane in revisione Literarum bydź Dobrami Naszemi Królewskiemi wolnemi, i na nie Rewizye, i Lustracye zaszły.*

Wóytowstwo in Revisione Literarum nie znayduie się; Wcielenie Ziemi Wołyńskiey wyięło go od tey Rewizyi i Statutów, oraz Konstytucyi de exemptione Bonorum uchwalonych, w żadney Lustracyi Prowenta z niego iako Dobra Królewskiego nie wyciągnione, i lubo w tych Lustracyach iako to 1629. znayduie się fol: 26. opisanie iego, wszelako Prawu Dziedzictwa nie uwłacza, owszem go wzmacnia; toż samo i Lustracya 1765. fol: 1. dowodzi: Przywileie też dożywotnie nigdy na niego nie wychodziły, ani za Przywileiami dożywocia kiedyżkolwiek posiadanym było, lubo to Miasto mylnie w swoim Druku na karcie 74. § wreszczie " wyraża, wszelako żadnego dowodu pismo sprawdzaiącego w Papierach kommunikowanych nie składa.

A tak uformowana nienależycie przez Miasto Kwestya, zgruntu upada, i słusznie Xiąże Kazimierz Czartoryiski tego Wóytowstwa Dziedzic i Possessor za podanie w wątpliwość Prawa swoiego i przez Powodów nie przyzwoitych, wściągnienia kar dopomina się i te zyskać na szczególnych Mieszczanach powinien.

Gdy namienione Prawa przed Uniowe tym Przywileiem publicznym wcielenia Ziemi Wołyńskiey tak iak w sobie brzmią są potwierdzone, w Słowach: *będziemy ie powinni zachować tak iako i zachowamy wedle opisania Przywileiów tak od Nas samych, iako i od Przodków Naszych Królów Polskich i Wielkich Xiążąt Litewskich im nadanych, iakoż obwarowywamy im to pod przysięgą Naszą Królewską*; Cokolwiek więc, w tych Przywileiach iest nadano, to wszystko świątobliwie dochowanym bydź powinno, według brzmienia tegoż generalnego Przywileiu w Słowach: *Mocnemi i wiecznemi i żadnym Obyczaiem nie poruszonemi mieć i zachować chcemy, i one takiemi zachowamy My sami i Potomki Nasze Króle Polskie zachować i wniczym ich nienaruszenie dzierżeć tym Przywileiem Naszym obowiązuiemy.*

Wszystko więc, co temi Przywileiami nadano, i które ta Unia generalna obieła, to świątobliwie zachowanym bydź powinno, ani bez obrazy Wiary publiczney naruszanym bydź nie może, ani iest w mocy Stanów, tym bardziey któregożkolwiek Sądu iako na dopełnienie Prawa ustanowionego naruszać.

Przywileie zaś i Reskrypta, które Miasto w swoim Summaryuszu pokłada, temu Prawu ogólnemu i szczególnemu Dziedzictwo Wóytowstwa dowodzącemu na przeszkodzie bydź nie mogą, nietylko z powodu zaprzysiężonego przez Królów Prawa i Unii, ale nad to idąc za regułą Prawa posteriora prioribus derogare non possunt, do którey Prawo nawet 1611. zastosowało się, zakazuiąc, aby Przywileie na Przywileie nie wychodziły.

I lubo z tego ogułu dosyć tak dla UU. Officyalistów Skarbu Kor: iako też Miasta iest odpowiedzi, wszelako dla zupełnieyszey Sądu Informacyi wyszczególnia się na zarzuty odpowiedź przez Kategorye.

Kategorya należności Wóytowskich Gruntów i Placów.

Pierwszy Przywiley Alexandra 1467. dwie Karczmy nadaie Wóytowi a zatym i Place dla nich.

Tenże

Tenże Król w Przywileju Przedaży 1501. Sygnatorowi wymienia nie dwie, ale trzy Karczmy i trzy Browary; a w tym mieyscu zaraz daie się Miastu odpowiedź co w ten czas znaczyły Karczmy czyli Tabernæ, którego słowa zrozumieć nie chciało, i temu różne tłumaczenie sobie podchlebne czyniło. Ten więc Przywiley obiaśnia i tłumaczy wyraźnie, że Taberna nie znaczy co innego tylko Karczmę, to iest Dom szynkowny, gdy nadaiąc Wòytowstwo Prawem dziedzicznym Alexander mówi, tres Tabernas cum Braxatorijs; o Braxatorium nie zaprzecza Miasto, iżby co innego znaczyło tylko Browar, a zatym dołączenie to cum Braxatorijs dało poznac Miastu, że Taberna znaczy Karczmę, bo do kramów i kramików, iako Miasto chce rozumieć i Tabernas tłumaczy bydź kramami, nie potrzebne Braxatoria ale Depositoria.

Oprocz zaś tych Karczem i Browarów a przy nich Placów Kapnica czyli Woskobóynia Łaźnia, Młyn, Jatka Rzeźnicza, Sklep do Towarów, co wszystko Ziemi potrzebuie, Pola Karaimskie zwane, Dom Żydowski nazwany Jelowski, są nadane Prawem dzeidzicznym; od czego żadne Prawo a tym bardziey Dekret odsądzić Xięcia Dziedzica nie może; przy tych więc Possessyi zostać się powinien i ta Possessya ani Dziedzictwo zaprzeczonym mu bydź nie może.

Kategorya Propinacyi, którą nienależycie Miasto pod Kwestya poddaie, ponieważ w Przywileiu 1497. i drugim 1501. w pierwszym Karczem 2. w drugim Karczem 3. i z Browarami wyiętych od wszelkich Opłat znayduie się, i owszem przy tey Kategoryi formuie Xiąże Wóyt Pretensyą o Prowent z Wódki, który Zygmunt pierwszy nadał Królowy Bonie, ta zaś sprzedaiąc Wòytowstwo między innemi należnościami przedała i Prowent od Wódki, iako o tym Przywiley Zygmunta Augusta Ru. 1548. obmawia, dalsze przedaże odnosząc się do tego pierwszego, nabywaiącym oddawały też wszystkie nadania. Zatym gdy należność od Wódki iest Prowentem Wóytowskim, tey się Xiąże Possessor Wóytowstwa dopomina i o iey ubeśpieczenie Dekretem nastąpić mianym doprasza.

Kategorya Juryzdykcyi wypływa z tychże samych Przywileiów i na Prawach też Przywileia upoważniaiących gruntuie się.

Ma Xże Wóyt Dziedziczny Juryzdyktyą sądową nie tylko z Przywileiu 1495. ogólnego, lecz i z szczególnego 1501. nadania wiecznością tegoż Wóytowstwa Sygnatorowi, która nowym Prawem Seymu dotąd trwałego nie iest mu odebrana, ani ta Konstytucya do Wóytowstwa Łuckiego ściągać się może. Prawami bowiem i Przysięgą Królów Przywileie Przed Uniowe z wolą Stanów zabeśpieczone; w tych Przywileiach znayduie się Juryzdykcya, opisy zaś i wyrazy w Przywileiach świątobliwie zachować przyrzeczono, a w tym bez złamania Przysięgi, wiary publiczney, i znieważenia Przywileiów nikt nie może zaprzeczać należności tey Juryzdykcyi.

Kategorya Elekcyi i kalkulacyi.

Gruntuie się na tych samych Przywileiach; zwyczay i Possessya dotąd trwała w odbywaniu Elekcyi i Kalkulacyi zostać się powinna w teyże samey formie, iaką Przywileie opisuią, albo Prawa nadaią, te tylko Miasta i Juryzdykcye do sposobu nowo opisanego obowiązuią i obowiązać mogły, w których Przywileie podobne Łuckiemu nie zaszły, i o których to Prawo gdyby ich zachowanemi niechciało, uczyniłoby wzmiankę, czynić zaś nie mogło bez złamania Wiary publiczney, i tak mocnego w Prawie wcielenia Ziemi Wołyńskiey ubeśpieczenia.

Kategorya Handlu.

Zle obwiniło Miasto Xięcia Starostę, iakoby on od Handlu iako Starosta wymagał Opłatę, bierze ią w prawdzie, lecz nie iako Starosta, ale iako od Xcia Kazimierza Brata swego arędowany Wóytostwa Possessor,

sor. Przywiley 1501. Wóytowi służący zakazuie Kupcom, Bez zezwolenia Wóyta prowadzić Kupiectwa w słowach = *Nulli mercatores exteri & intranei merces non audeant exponere nisi cum consensu Advocati*:

Ma więc moc Wóyt z tego pozwolenia zysków odnoszenia, a zatym pienny zarzut w tym Punkcie uczyniło Miasto, i tey należytości Wóytowi dysputować nie może; A przeto gdy te wszystkie nadania, wypływaią z Przywileiu Przeduniowego, zatym przy tych nadaniach i Przywileiach Xiąże Kazimierz Czartoryiski, iako Dziedzic Woytostwa Łuckiego, zachować doprasza się.

Cały Argument Miasta w zarzutach, przeciwko Przywileiom i Nadaniom Wóytostwa, gruntuie to Miasto na Przywileiu, czyli zamianie Królowy Bony Roku 1544. lècz mylnie i upornie, albowiem Miasta maią Przywiley nadawczy Sygnatorowi 1501. kupno od Królowy Bony potwierdzone w Roku 1548. 23. Januarii, i Kwit od teyże, tegoż R. 1548. 26. Ferbr: i następnie nabycia, łatwo powinno było sobie wyperswadować, iż ta Zamiana 1544. nie przyszła do skutku, albowiem Ssta Łucki, maiąc iuż uskteczniona Zamianę, i Wóytostwo w swoią odebrawszy Possessyą, nie tylko on, lecz następni Starostowie byliby się sprzeciwiali tym tak Krolowey Bony, iako i poźnieyszym Przedażom, lecz że ta Zamiana swego, dla niewiadomych teraz przyczyn, nie otrzymała skutku, dla tego Oryginał Zamiany, iako bezskuteczny powrocił się do Archivum.

Wiele z tego Przywileiu dla siebie Miasto czerpać chce obron, lecz te są bezskuteczne równie z Przywileiem zamiany, iako nieużytym, i w Exekucyi nie będącym, o którym daie Decyzyą Statut Litewski temu Woiewództwu właściwy z Rozdziału pierwszego, Artykułu 23go, w słowach: = *Też ustawuiemy, iesliby kto u Nas Króla Imienie, albo Ludzie, albo Ziemie uprosił, i w Liście daniny Naszey iemu to było opisano; a tego w dzierżeniu i używaniu nie był do dziesiącia lat, tedy i Listy Nasze, i data takowa żadney mocy mieć nie ma.*

Kathegorya Kondemnaty.

Różnych Szlachet: Medecki z Szlachet: Dastkiewiczem wynalazków używali, aby spokoynie używaiących Praw sobie służących Mieszczan, tudzież Xiążąt Starostę i Wóyta Czartoryiskich, oraz Namiesników ich w Process zawikłać z Mandatów przez siebie imieniem niby całego Pospolstwo Miasta wydanych, w różnych, a nawet Jllacyinym (do którego tylko między partykularnemi Osobami, i to tylko in accessoriis wpisywane według Ordynacyi na ten Regestr ustanowioney bydź powinny Sprawy) Regestrach poczynili wpisy, a gdy przy pilnowaniu się Xiążąt Starosty, Woyta, Namiesników ich, i Mieszczan nie mogli nic Prawu przeciwnego zyskać, i będąc iuż Dekretem Sądu J. K. Mci pod Dniem 29. Stycznia 1791. z wpisami w Regestrze Jllacyinym będącemi do Regestru Sprawie przyzwoitego odesłani *Nro 1mo.* Wszakże użyli podstępu bezprawnego, bo za przywołaniem wpisu z Regestru Jllacyinego na Jnstancyą Szl: Medeckiego i innych Mieszczan partykularnych, przeciwko Ur: Klimkiewiczowi iako świadczy Extrakt wpisu *Nro 2do.*

Pomimo znayduiącego się tylko iednego Ur: Klimkiewicza, kilku innych zadyktowali Sądownie, i na nich nie wyrażonych w Regestrze, Kandemnatę w zysku wskazania kar za Ewokacyą, tudzież Eliminacyi Manifestów Szl: Medeckiego szkodliwych *Nro 3tio.*

Wszakże nie mogąc sądownie przy pilnowaniu się Xiążąt Starosty, Woyta, i ich Namiesników dopełnić uproiektowanego podstępu, użyli go tak przeciwko Kancellaryi, iako niemniey umieszczonym w zysku Kondemnaty przez siebie podaney, w którey pomimo wpisu tyl-

ko przeciwko iednemu Ur: Klimkiewiczowi będącego, niemniey zadyktowaney sądownie Kondemnaty w zysku, uchylenia Processu ewokacyinego, i eliminacyi Manifestów przeciwko Medeckiemu poczynionych umieścił Xiążąt Starostę, Woyta, i Namieśników, innych Mieszczan, i Synagogę Zydów Łuckich, Lustracye, Przywileie pokassował, i inne bezprawia w tym zysku umieścił, iako obszerniey czytać *Nro 4to.*

O tak bezprawney czynności i podstępie Szl: Medeckiego i Dastkiewicza, dowiedziawszy się Xiążęta Starosta, Wóyt, tudzież Namiesniczy i Mieszczanie, iako też Zydzi Łuccy, po uczynionych Manifestach *Nro 5to. 6to. 7mo. 8vo. & 9no.* wynieśli Pozwy, Mandaty do Sądów J. K. Mci o skassowanie tey nieprawney i Kancellaryi narzuconey Kondemnaty *Nro 10mo. 11mo. 12mo. & 13mo.*

Z których Powodowie dopraszaią się namienioną Kondemnatę uchylić, a za podstęp i nieprawne oney otrzymanie szczególnych Mieszczan i w niey wyrażonych, osobliwie Szl: Medeckiego Sprawcę teyże Kondemnaty Osobiście do niey piszącego się przykładnie ukarać.

Złożone wyżey dowody iasno przekonywaią, o nieprawnym i podstępnym pomienioney Kondemnaty otrzymaniu. Wpis w Regestrze dowodzi, że tylko przeciwko iednemu Ur: Klimkiewiczowi był uczynionym, Sądownie dyktowana Kondemnata więcey zaymuie Osób, i w zysku tylko Ewokacyi i eliminacyi Manifestów, przeciwko Szl: Medeckiemu poczynionych, zaś Extrakt, w którym od Strony umieszczone lucrum całą obeymuie pryncypalną Sprawę, i z temi Osobami, ktore ani w Wpisie w Regestrze, ani w Sądowym wzdawaniu nie znayduią się.

Pomimo tey nieważności druga istotna, iż z tego Regestru pomimo iego Ordynacyi, nie mogła bydź Sprawa przeciwko Ur: Klimkiewiczowi o Ewokacyą, bo takim Sprawom Regestr Evocationum Ordynacyą Roku 1764. był przepisany, tym bardziey przeciwko innym w tym zysku, Kondemnata z tego Regestru następować nie powinna, iako nieprzyzwoitego, i po Dekrecie Sądu Królewskiego Sprawę Miasta i szczególnych Mieszczan do Regestru przyzwoitego odsyłaiącym.

Kar więc wściągnienia słusznie Powodowie domagaią się, nie tylko za podstęp uczyniony, lecz i za sprzeciwienie się Dekretowi Sądu Królewskiego, Sprawę Miasta temu Regestrowi nie należną uznaiącemu.

Kategorya Rozeznania Dekretów Juryzdykcyi Wóytowskiey, w którey żąda Miasto wyznaczenia Kommissyi, nazywaiąc nie legalnę Juryzdykcyą Wóytowską, którey legalność nie tylko w przeszłym sprawowaniu Juryzdykcyi, lecz i nadal dowiodło się, i tey legalności, nie w Sądzie Kommissarskim, lecz Assessorskim decyzya nastąpić powinna; nie masz więc potrzeby wyznaczenia kosztowney Kommissyi, którey żąda Szlachetny Medecki z Dastkiewiczem, i innemi sobie przychylnemi dla zysków swoich.

Przywileiem 1501. nadania Sygnatorowi Wóytostwa, ostrzeżona Juryzdykcya Wóytowi, moc sądzenia nadana, a Apellacya do Sądu Królewskiego ostrzeżona. Jeżeli więc kto, czyli w ogólności, lub szczególności, mieni się bydź temi Dekretami uciążonym, powinien tu w Sądzie Królewskim, a nie w Kommissyi tych Dekretów dowodzić nieważności.

Kategorya Zydów.

Dopiero Miasto Łuck w Roku 1788. czyli raczey Szl: Dastkiewicz Magierowski i Medecki postrzegli przeszkody sobie od Zydów

dów czynione, to iest: w tenczas gdy Xiąże Starosta Czopowe od Mieszczan, dobro Miasta lepiey utrzymuiących, subarędował, ponieważ Ciż Mieszczanie po wydanym Xięciu Staroście do Kommissyi Skarbowey pozwie, o uchylenie tegoż Kontraktu Dnia 3. Października 1788. tegoż Roku w następnym Miesiącu Listopadzie Dnia 15. pierwszy dopiero przeciwko Zydom uczynili Manifest, iako to widzieć w Opisie Sprawy Mieyskiey fol: 30. i 31.

Zydzi, że w Łucku ieszcze przed Rokiem 1497. byli zasiedlonemi, świadczy to, tegoż Roku Przywiley Miastu od Alexandra Xięcia Litt: nadany, w którym mieysca przez Zydów opuszczone, w słowach == *Omnia & singula loca vacua seu deserta in Civitate & circumferentia, loca videlicet deserta Judaeorum*, == są Miastu do zasiedlenia pozwolone. Jest więc iasny dowod byłości przed Unią; co nawet potwierdza w Lustracyi 1663. fol: 20. §. Pokazali == umieszczona między temiż Zydami, a Miastem uczyniona w Roku 1569. kompozycya, czyli pakta, i w którey wyraz iest iasny, iż Miasto w względzie ponoszenia wszystkich powinności Mieyskich tychże Zydów do wszelkich wolności Mieyskich zarówno przypuściło. Czytać to w Lustracyi 1663. fol: 21. §. Też deklarowali. ==

Tey ugody, czyli Paktów następnie przez Królów następowały Konfirmacye. Przy wolności tey równey z Chrześcianami zostało ich Konstytucya 1569. wcielenia Ziemi Wołyńskiey do Korony. Późnieysze Konstytucye, a osobliwie 1768. Zydom zakazuiąca bez Paktów, lub Przywileiów Konstytucyą potwierdzonych, handlowania. Maią te Zydzi Łuccy, bo nie tylko Paktami, czyli ugodą zaszłą, w czasie Unii, lecz i samą Konstytucyą tegóż R. 1569. zaszłą, zwyczaie i Prawa Ziemi Wołyńskiey Obywatelów potwierdzaiącą, zaszczycaią się.

Tey więc wolności z powagi Prawa, z dobrey chęci Mieszczan, w R. 1569. pozwoloney, Miasto Łuck i iego Obywatele, Zydom Łuckim zaprzeczać nie mogą, ani powinni; albowiem Konstytucya 1569. te onym ubeśpiecza, późnieysza 1768. przy tych zachowuie pomienionych Zydów.

Z tych Przywileiów, a osobliwie ugody, czyli Paktów 1569. dozwalaiących wszelkich wolności Mieyskich używania, wypada *wolność Handlów*, których pomienione Zydostwo ma wolność sprawowania, i które bez obrazy Prawa, i Przywileiów wzbronione onym bydź nie mogą.

Punkt Placów, na którym domy stoią Zydowskie, daremnie Miasto przeciwko Zydom i Xięciu Staroście czyni zażalenie. Nie Zydzi unikaią Opłaty z tych Domów, bo płacą Xięciu Staroście: tey Opłaty Xiąże Ssta nie wymaga bez fundamentu, fundament i należność gruntuią Lustracye, które są dla Starostów naymocnieyszym, bo Konstytucyami wspartym Prawem. Te Lustracye wszystkie Zydom z Domów każą się Staroście opłacać; bierze tę Opłatę Starosta, i z niey Kwarta wyciągniona, w tych Lustracyach podobney, i żadney od Zydów dla Miasta niemasz wymienioney Opłaty. Grunt więc nie do Mieyskiego, lecz Starościńskiego Prawa należy, na którym Zydzi swoie posiadaią budowle.

Punkt Propinacyi wypływa, nie tylko z ogólney w ugodzie, czyli Paktach wymienioney wolności, lecz w szczególności z Possessyi też Pakta i ugodę wzmacniaiącey, przed któremi Paktami ieszcze w R. 1538. w Edykcie Zygmunta I. w Piśmie Strony fol: 7. umieszczonego, taż wolność Propinacyi iasno wymieniona w słowach: == *Iż gdy przedtym w tym Mieście Łucku szynkowali Gorzałkę wszyscy tak Chrześcianie, Katolicy, Grecy, Ormianie, i Zydowie,*

wie, daley Lustracye namienione wskazuią dla Starosty Opłatę z Domów Żydowskich szynkownych, i od szynku Kapszczyznę, te Lustracye wzmacniaią Prawo do Propinacyi i wskazuią tey nieprzerwaną Possessyą.

Punkt Podatków, od tych Żydzi nigdy się nie uchylali, i owszem za świadectwem tychże Lustracyi, nadto przez Miasto niemi byli obciążonemi, iako dowód czyni Lustracya 1663. *fol:* 26.

Podatki teraźnieysze publiczne przez szczególne Osoby po większey kwocie przez Żydów, niżeli Chrześcian, Podatków Miasto szczególnych, do Skarbu Rzplitey nie składa, Składki prywatne na potrzeby Miasta, ieżeli Obywatele Łucсy uchwalą, od tych Żydzi nie unikaią, z tą tylko ostrożnością, aby równo z Chrześcianami do ich opłacania obowiązanemi były.

Punkt Juryzdykcyi. Żydowstwo Łuckie, znało dobrze, że używaiąc Kraiowey i mieyscowey wolności do pożywienia, są obowiązanemi do posłuszeństwa Zwierzchności, od tey nie ubiegaią, lecz, że Konstytucye 1661. Vol: 4. fol: 700. i 1678. Vol: 5. fol: 556. tit: = Pogłówne, = w słowach: = *Więc że Żydzi extra Forum często pociągani bywaią, reassumuiemy im wszystkie Prawa i deklaruiemy, aby według ich Praw dawnieyszych i świeższych do Sądów W. Woiewodów Naszych należeli, a Wołyńscy przed Starostami Naszemi sprawowali się in omnibus Causis.* = wskazały im, i dla nich własną Juryzdykcyą Starościńską, tey oni ulegaią, i dotąd ulegać będą, dokąd Rzplita inaczey nie zadysponuie. Posłuszeństwo więc Prawu za występek mianowanym bydź nie powinno.

A zatym, gdy z Praw, Przywileiów, i Konstytucyi szczególnych, Obywatelstwo Żydom Łuckim iest pozwolone w Mieście, za którym wszelkie wynikaią wolności, i te Paktami, czyli Umową w Lustracyi 1663. wymienioną, są Żydom pomienionym pozwolone. Zatym ciż Żydzi dopraszaią się Sądu J. K. Mci przy tychże wolnościach zachowania, i Sprawy według brzmienia dowodów zadecydowania.

Nowym Mieszczanie Łuccy zaszczyceni Prawem, w samym zaraz początku na złe go używać poczęli, którzy nie tylko zaleceniu Stanów pod Dniem 27. Czerwca Roku zeszłego, lecz i Uniwersałowi Straży nakazuiącemu, aby do Dnia normalnego w tym Roku naznaczonego, zupełnie dawnym ulegały Juryzdykcyom, sprzeciwiali się, ale Władzy Prawem nadaney, i ostrzeżeniu namienionemu zupełnie w brew idąc, nowy Magistrat sobie utworzywszy, różnego rodzaiu przykrości Żydom w Łucku pod zasłoną Prawa będącym, wyrządzaią, o czym świadczą Manifesta *Nro 1mo. Lit: A*, *Nro 2do. Lit: B.*

O te bezprawia za podanym Sądowi J. K. Mci Memoryałem, są pozwani do odpowiedzi Mieszczanie przez Żydów, iak dowodzi Pozwu Relacya *Nro 3tio. Lit: C.*

Te zarzuty gdy dowodu z Inkwizycyi potrzebuią, na odbycie tych Kommissya wyznaczoną bydź powinna, lecz Żydostwo Łuckie doznawszy tyle przykrości, a od dalszych szukaiąc ochrony, doprasza się Sądu J. K. Mci o wyraźny Obywatelom Łuckim zakaz, aby Żydzi przy Prawach swoich zachowani do Juryzdykcyi Mieyskiey pociąganemi nie byli, aż do dalszego Stanów Rzeczypospolitey, lub Sądu J. K. Mci rozrządzenia, i tymże Żydom w szczególności i ogólności, nie były czynione bezprawia, i od tych Dekretem Sądu Królewskiego zasłonionemi zostali.

Zbiór
druków
Procesowych
18 i 19 w.